

Dialogurile GT

Astăzi, fotografatul
Mihai Moiceanu

Fotografia,
artă și destin

PAG 3F

Gheorghe Crăciun - viața în text și textul în viață

• Notății pe marginea
Colocviului Național
Universitar de literatură
română contemporană
Brașov 2007

PAG 4F

Brașoveni în Enciclopedia Muzicii Românești

Liliana
BIZINECHE

PAG 2F

Românii brașoveni și Unirea Principatelor Române

Prof. Ovidiu SAVU,
Muzeul "Casa Mureșenilor"

Dintre sărbătorile sau datele istorice importante ale românilor, la început de an sărbătorim ziua de 24 ianuarie 1859, atunci când la București, Adunarea Electivă a hotărât alegerea lui Alexandru Ioan Cuza ca domnitor și în Țara Românească. Se înfăptuia astfel un ideal de la 1848, dar și o maturizare a conștiinței politice și naționale a românilor de la sud și est de Carpați.

Românii brașoveni au sprijinit această Unire a Principatelor prin cărturarii de frunte ai vremii, prin reprezentanții școlilor și presei, care sperau și vedeau în unirea fraților lor români și o speranță pentru soarta românilor ardeleni. Paginile "Gazetei Transilvaniei" și a "Foii pentru Minte, Inimă și Literatură" au reflectat în mod constant frământările politice din Principate și au sprijinit prin articole favorabile cauza Unirii Principatelor. În orașul de la poalele Timpei și-au avut refugiu, după înfrângerea revoluției din Moldova, fruntașii acestei mișcări sociale. Dintre cei mai importanți reprezentanți ai "inteligenței" moldovenilor găzduiți de către brașoveni, îi amintim pe: Costache Negri, Vasile și Inacu Alecsandri, Alexandru Ioan Cuza, etc. Tot aici, la Brașov, va apărea în anul 1848 un document important al revoluției intitulat "Prințiunile noastre privind reformarea patriei", redactat tot de revoluționarii moldoveni, veniți de la Adunarea Națională de la Blaj din 3-15 mai 1848.

Între Iacob Mureșianu și Alexandru Ioan Cuza a existat o corespondență constantă înainte și după alegerea lui Cuza ca Domnitor al Principatelor; iar ca dovadă avem relatări din documentele lui Aurel Mureșianu, fiul lui Iacob. Din păcate, aceste scrisori nu s-au păstrat, ele fiind distruse, probabil, intenționat în timpul anchetelor la care a fost supus Iacob Mureșianu după publicarea "Pronunciamentului" în anul 1868. Arhiva Mureșenilor din Brașov mai păstrează totuși câteva relatări din presa interbelică referitoare la cauza Unirii și alegerii lui Cuza ca domn. În acea perioadă, încă știrile culturale sau istorice erau pe prima pagină a ziarelor, și nu ca în ziua de azi, când politica de mahala, accidente și disparițiile ocupă principalele titluri ale ziarelor.

În această arhivă a muzeului se mai găsește și o partitură a "Horei Unirii" compusă de Iuliu Mureșianu, fiul compozitorului Iacob Mureșianu de la Blaj și nepotul lui Iacob Mureșianu-senior; ar mai fi o "Horă a lui Cuza", pe care o publicăm lângă acest material, scrisă cu caractere chirilice, dar transcrisă în românește; un alt document important ar fi un pașaport diplomatic atribuit lui Ghe. Nica și semnat de Cuza Vodă. Tot cu un caracter inedit ar fi de amintit un tablou semnat, probabil, de Mișu Popp și dăruit de Cuza lui Iacob Mureșianu, din păcate acest tablou trebuie restaurat, fiind expus numai de ziua unirii, pe 24 ianuarie, pentru publicul vizitator.

După ce a fost ales ca domnitor, Cuza nu a uitat Brașovul și a sprijinit cu bani și alte mijloace școlile brașovene, ca Gimnaziul românesc nr. 1, Școala din Schei, dar și "Gazeta", condusă la acea vreme încă de Iacob Mureșianu.

În drumul său spre exil, după abdicarea forțată, Cuza a pōsosit tot la Brașov, fiind cazat la hotelul "La cerbul de aur", pe strada Lungă nr. 5 de astăzi. Legăturile brașovenilor cu frații lor de la est de Carpați au continuat în chip firesc înainte și după Unirea cea mică din 24 ianuarie 1859.

Ideologia romantismului european în viziunea lui Alexandru Philippide (1)

Profesor Doctorand
Tudorița ALBU

Alexandru Philippide, născut în 1900, la Iași, fiul savantului filolog Alexandru Philippide, a beneficiat de o pregătire intelectuală aleasă, fiind absolvent al facultății de drept, apoi al celei de litere și filosofie. Se specializează apoi în Germania și la Paris în filosofie și economie politică. Revinând în țară, în 1928, se va stabili la București, unde va lucra la direcția presei din Ministerul de Externe, fiind și unul dintre primii conferențieri la noul post de radio București. Asimilând trăsături ale mai multor curente și tendințe literare, va îmbina notele de romantism cu cele clasiciste și simboliste. Debutul poetic se produce în 1922 - cu volumul „Aur sterp”. Urmează volumul „Sfinți fulgerate” (1930), „Visuri în vuetul vremii” (1939), volumul de puvele „Floarea din prăpastie” și „Îmbrățișarea mortului” (cu temă fantastică). În 1967 îi apare volumul de versuri „Monolog în Babilon”. Personalitate de primă mărime a culturii noastre, Alexandru Philippide este nu numai scriitor (poet și prozator) ci și teoretician, eseist, traducător foarte bun din poezia modernă universală. Practică versul liber, a cărui estetică o va teoretiza în 1929 într-un articol intitulat „Ruina versului”, repărit în 1969 în volumul de eseuri „Scriitorul și arta lui”. Punind accent pe notația plastică, rămâne sceptic față de modernism, pentru că nu vede posibilă detașarea poeziei de datele umane fundamentale. Ulterior revine la prozodie mai severă. A tradus din Baudelaire, Rilke, Novalis, Herderlin, Puskin, Lemontov.

Alexandru Philippide practică un romantism spiritualist înrudit cu romanticii germani Herderlin, Novalis și Morike. Poet al visului și al marilor aventuri cosmice, Alexandru Philippide merge pe linia tradiției romantice eminesciene, romantismul fiind pentru el nu numai curent ci și o atitudine lirică fundamentală a spiritului omnesc, un model de viață sufletească. „Privit astfel,

romantismul a existat mereu. El înfățișează unul din cele două mari sensuri ale spiritului omnesc: acela al adincimii pe calea visului și a contemplației, în lumea dinăuntru, în lumea întâmplărilor psihice - celălalt sens fiind al avântului către lumea exterioară. Romanticul e un om pentru care visul există ca o adincă, gravă și fecundă realitate.” (extras dintr-o introducere la volumul „Poeme”, 1940, tradus din scriitori germani).

Fiind structural un romantic, Alexandru Philippide trăiește sentimentul inadapării, este un nostalgic al purității unei existențe în care neliniștile dispar. Ca orice romantic, Alexandru Philippide caută o compensare în vis. Date fiind aceste trăsături ale sufletului său, ne putem explica preocuparea pentru analiza creațiilor unor reprezentanți ai romantismului în lucrarea „Puncte cardinale europene”, subintitulată - „Orizont romantic” - publicată în 1973. Nicolae Balotă, într-o amplă „Introducere în opera lui Alexandru Philippide” (Editura Minerva, 1974) dezvoltă, în capitolul „Între clasicism și romantism” o analiză a volumului de

eseuri al acestuia „Puncte cardinale europene”.

Balotă consideră că poetul eseist înclină și revine aproape cu insistență obsesiv asupra unei teme privilegiate, aceea a condiției romantismului, explicația fiind preocuparea lui Alexandru Philippide pentru romantism: „conștiința critică a liricului este magnetizată de un pol al romantismului. Vocajie? Afinitate electivă? Preferință marcată a spiritului, sau expresie a unei naturi profunde? Ceva din toate acestea” pentru că romantismul este specific adincurilor firii umane. Romanticismul nu se poate dobândi prin educație, el fiind congenital” (pag. 265). Philippide știe însă că nu toți romanticii dispun de acea dispoziție esențială, de acea fire specifică, fapt pentru care el distinge: romantici „de expresie” (de exemplu Byron), patetici, grandilocvenți, abuzind de o anume retorică și cei de fond (Novalis, Fr.Schlegel, Coleridge, Poe, Nerval, Eminescu).

Culegerea de eseuri „Puncte cardinale europene” se oprește doar la nouă personalități ale culturii europene (în special cu referire la

poezie, dramaturgie, proză): Shakespeare, Schiller, Fr.Schlegel, Novalis, Kleist, Andersen, Lemontov, Baudelaire și Verhaeren, încheind cu o trecere în revistă a evoluției poeziei române între 1921 și 1940. Studiul închinat lui Shakespeare, nu întimplător este „deschidere” în sensul că acesta este deschizător de drumuri în poezia modernă și că rădăcinile romantismului se găsesc în creația sa genială. Romanticii de mai târziu vor avea modelul stilului și personajele care, nu vor mai fi prototipuri, ca la clasicii oameni cu trăsături puternice accentuate și la care pasiunile curente precum dragostea, ura, ambiția, gelozia, invidia, dorința de a domina sînt de mare intensitate. Personajele shakespeariene nu sînt excepționale, cum vor fi mai târziu, la romanticii autentici, sînt oameni cu o intensă viață interioară, sînt frămîntate de neliniști, dar nu mai sînt copleșite și dominate de destin. Lupta lor se dă cu semenii, nu cu forțele fatale ale soartei. De aici rezultă și trăsătura nouă a acestor personaje: sensibilitatea și neliniștea. Shakespeare (1564 - 1616) este tot atît de poet cît a fost și dramaturg, pentru că, în epoca elisabeteană cînd trăiește el, poezia se dezvoltase mai mult în dramaturgie. Poezia modernă, în care visul și natura vor deveni teme preferate și caracteristice, a fost, fără îndoială, influențată de o piesă precum „Visul unei nopți de vară”, în care aceste două trăsături excelează și domină. Altă trăsătură specifică romantismului intitulată la Shakespeare este tematica istorică (Iulius Cezar, Coriolan, Antoniu și Cleopatra).

Dacă Shakespeare reprezenta o deschidere spre poezia modernă, Schiller pune poezia în slujba moralei, este considerat așadar un moralist, care vede în teatru o tribună, din care motiv dialogul este rece, iar personajele expun propriile idei ale autorului. La Schiller, datorită preponderenței moralizării, ideea copleșite arte, iar elocința acoperă pașunea.

(continuare în F4)

accentului, E invers decît în spaniolă.

Verbul *apărea* (APPARERE), înregistrat în Dex și în varianta nerecomandabilă *apare* reflectă o mutație apărută sub presiunea sistemului de a se reorganiza prin reducerea la trei conjușări. Numeroase alte verbe de conjugarea a II-a manifestă tendința de a-și retrage accentul pe radical și a trece la conjugarea a III-a: *prevedere, întrevedere, plăcea în place, cădea în cade, zăcea în zace* etc., în timp ce TIMERE a trecut deja la conjugarea a III-a în *a (se) teme*.

APPARERE este fel de instabil și în alte limbi române: it. *apparire*, dar *parere*, trecut la conj. a IV-a (lat.); fr. *apparaitre*, trecut la conj. a III-a (lat.), ca în română, inclusiv verbul de bază *paraître*. Spaniola a recurs la alt

procedeu - a dezvoltat aspectul incoativ din latină: *aparecer* și *parecer*, trecîndu-le pe amîdouă la conj. a II-a (lat.). Toate aceste date probează că tendința actuală de retragere a accentului unor verbe de conj. a II-a în favoarea conjugării a III-a (lat.) se înscrie în evoluția panromanică a simplificării paradigmei verbale din aceeași economie de memorie și vorbire.

Avînd însă un caracter mai conservator, grație unor condiții diacronice specifice (izolarea geografică), româna a întîrziat procesul de restructurare a sistemului verbal în direcția simplificării, conservînd pînă în zilele noastre una din trăsăturile definitorii ale latinei, de unde a plecat concomitent cu celelalte limbi române.

Ad Restitvendvm

Apărea/Apare

Constantin MĂRCUȘAN

Am afirmat de mai multe ori că limba română este cel mai puțin fixată dintre limbile române. Alf Lombard a fost primul care a susținut teza că limba română încă nu s-a fixat. Cu toate acestea, celebrul romanist, bun cunosător al limbii noastre, atrăgea atenția cercetătorilor că fără limba română, limbile române, luate în ansamblu, ar fi asemenea unei mese cu al patrulea picior lipsă. Lumea romanistilor este de acord că, tocmai datorită unei etape de izolare a ei, limba română oferă specialiștilor un instrument indispensabil de cercetare a limbilor române prin metoda comparativ-istorică, de o mai profundă cunoaștere și explicare a fenomenelor romanității din perspectivele diacronică și sincronă.

Ce înseamnă „nu s-a fixat încă”? Se știe că, prin însăși definiția ei, limba este un sistem care cuprinde un ansamblu de structuri interdependente ale căror unități funcționează după niște reguli interne formînd în procesul comunicării așa-zisele paradigme. Așa ar fi paradigma declinării nominale, paradigma articlării etc. Paradigma verbală a conjugării formează așa-zisa flexiune verbală. În măsura în care flexiunea verbală este reglată de norme, spunem că ea este sistematizată.

Conceptul de sistem este esențial în înțelegerea și interpretarea

fenomenului lingvistic. Pentru limba română sistemul este stabil, altminteri nu ne-am putea înțelege, dar nu este definitivat, adică pentru o paradigmă sau sintagmă pot exista mai multe variante, bunăoară, genitiv-dativul cunoaște cel puțin trei variante: a) cu articolul postpus (așa-zisa terminație): stăpînul *inelxelor*; b) cu prepoziția a: tatăl a doi copii; c) cu prepoziția de: mitropolitul de Ardeal (al Ardealului a fost impusă după 1953).

În paradigma verbului, lucrurile nu se prezintă prea diferit. Cea mai vizibilă instabilitate în acest palier se manifestă în clasa conjugărilor. Din această perspectivă, limbile române au evoluat diferit: italiana și spaniola au redus numărul conjugărilor la trei, distribuind diferit, și după accent, verbele din cele patru conjugări inițiale; franceza, care a generalizat accentul expirator, grație unor evoluții fonetice radicale, a regrupat cele patru conjugări în trei, în funcție de paradigma internă, în relație cu celelalte categorii morfologice. Româna a conservat cele patru conjugări inițiale, însă manifestă la ultimele generații o tendință puternică de reducere/restringere la trei conjugări, după un model italo-francez, în care verbele de conjugarea a II-a (devenită tot mai puțin productivă) trec din ce în ce mai evident la conjugarea a III-a (lat.), prin mutarea

P O E S I S

Hora lui Cuza Vodă

I.
Trageți hora mare, mare.
Cuza sfărâmă hotare!
Trageți hora mare, mare,
Din Carpați și pîn' la mare.
Unde Cuza se ivese
Țara noastră crește, crește
Popolu se înmulțește,
Inima întinereste.

II.
Căt vom fi toți în unire,
Nu e frică de perire;
Nici de ură ce dezbină,
Nici de sabie streină;
Nici d'amară asuprire
Nici de lanțuri și hrăpire.
Trageți hora mare, mare,
De la munte pîn' la mare!

III.
Locul țarei, o dreptate!
Simte pașii cei de frate;
Și tresare-n bucurie
Ca în timp de vitejie
Calul suflă, saltă, bate;
Focul pieptul lui strebate...
Trageți hora mare, mare,
Din Carpați și pîn' la mare.

IV.
Fala ese din morminte
Și ne aduce noa aminte
Lupte mari strălucitoare
Nume pline de onoare.
Fala veche și bătrînă
Trece-n inima română...
Trageți hora mare, mare
De la munte pîn' la mare.

V.
Trageți hora lată, lată
Că mi e inima'nneacă
Și cu glasul de unire
Cură-n plîns de fericire
Mine spade Românească
Poate încă să lovească...
Trageți hora mare, mare
Cuza calcă pe hotare.

VI.
Trageți hora vîntul bate
Și-nțărîmuri depărtate
Duce veste de unire
Duce veste de mărîre.
Căci a țarilor Unire
Ne va duce la mărîre...
Trageți hora mare, mare,
De la munte și pîn' la mare...

VIII.
Trageți hora mare, mare
Cuza sfărâmă hotare!

(document inedit din
arhiva Casei Mureșenilor)

Peste 20 de artiști internazionali expun la Muzeul Național de Artă Contemporană

Expoziția "Animations/Fictions", remisată marți seara la Muzeul Național de Artă Contemporană (MNAC), cuprinde lucrări realizate de 23 de artiști, a declarat directorul MNAC și curatorul expoziției, Ruxandra Balaci. Cele 20 de lucrări ale expoziției, inspirate din benzi desenate și filme de animație, provin din colecția Fondului Național de Artă Contemporană din Paris (FNAC) și sînt realizate de artiști celebri precum Boris Achour, Pierre Bismuth, Wim Delvoye, Gerard Deschamps, Erro, Pierre Huyghe, Bernard Joisten, Pierre Joseph, William Kentridge, Koo Jeong-A, Suzanne Lafont, Bertrand Lavier, François Letailleur, Mac Adams, David Mach, Petra Mrzyk & Jean François Moriceau, Raymond Pettibon, Alain Sechas, Jim Shaw, Sandy Skoglund, Fabien Verschaere și Wang Du. Printre cele mai impresionante lucrări se numără: "Manechinul", o machetă a unei sculpturi de 4,5 metri, instalată la Strasbourg și realizată de artistul Alain Sechas; "Defilarea", o parodie a presei chineze, semnată de Wang Du, și blazoanele aristocrației pe piele de porc, desenate de Wim Delvoye. Artiștii selecționați de Ruxandra Balaci recurg prin lucrările lor la "concepte sofisticate pe care le traduc într-un limbaj ușor accesibil, aparent copilăresc. Fie că e vorba de concepte contemporane sau de recursul la repertoriul Walt Disney ori la stilul manga, lucrările din expoziție funcționează ca puternice mijloace de transmitere a unor mesaje uneori dramatice". Prezenți la conferința desfășurată înaintea remisării expoziției "Animations/Fictions", Didier Montagne, atașatul cultural al Institutului Francez din București, și directorul FNAC, Claude Allemand-Cosneau, au subliniat că aceasta face parte dintr-un parteneriat care a început în primăvara anului trecut și reprezintă un proiect menit să prezinte generația tînără de artiști. Potrivit directorului FNAC, România este prima țară din Uniunea Europeană care este aleasă ca destinație pentru o expoziție temporară a fondului de artă francez. Colecția de la București va fi prezentată la Paris într-un catalog care va fi realizat de Catherine Franchin, critic de artă de la Artpress Paris și FNAC. Expoziția, organizată de MNAC, Fondul Național de Artă Contemporană (FNAC) din Paris, Ambasada Franței și Institutul Francez, va fi deschisă timp de șapte luni, pînă în august.